

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΑΣΚΗΣΗ 5

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Καθετί που βλέπουμε γύρω μας, κινείται: οι αθλητές τρέχουν, το νερό κυλά στο ποτάμι, η γη και τα ουράνια σώματα διαγράφουν τις τροχιές τους στο διάστημα, τα μόρια, τα άτομα και τα μικροσκοπικά σωματίδια κινούνται.

Πώς θα περιγράψουμε το πολύπλοκο φαινόμενο της κίνησης; Οι έννοιες που θα χρειαστούμε δεν είναι πολλές! Με αυτές μπορούμε να περιγράψουμε κάθε κίνηση, όσο περίπλοκη κι αν είναι!

Βασικές Έννοιες: Σημείο αναφοράς - θέση - μετατόπιση - χρονική στιγμή - χρονικό διάστημα

Παρατηρώ - Πληροφορούμαι - Γνωρίζω

Λέμε ότι **γνωρίζουμε την κίνηση ενός σώματος**, εφόσον **κάθε χρονική στιγμή γνωρίζουμε τη θέση του σώματος**.

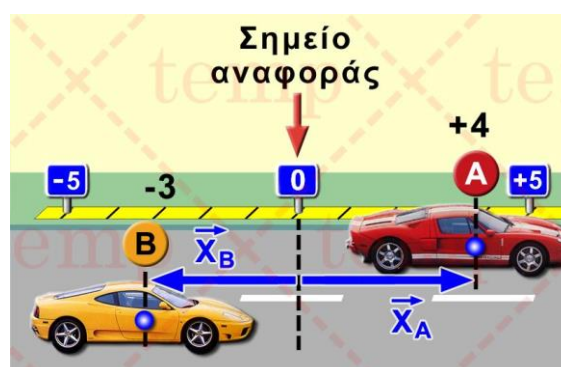
Πώς μπορούμε να προσδιορίσουμε τη θέση ενός αντικειμένου πάνω σε μια ευθεία;

Για παράδειγμα, για να προσδιορίσουμε τη θέση του αυτοκινήτου Α της εικόνας, **διαλέγουμε** ένα σημείο της ευθείας, όπως το Ο, που το ονομάζουμε **σημείο αναφοράς**. Στη συνέχεια, μετράμε την απόσταση του σημείου Α του αυτοκινήτου από το Ο. Στην εικόνα διακρίνουμε ότι το Α βρίσκεται 4 m **δεξιά** από το Ο. Το Β βρίσκεται 3 m **αριστερά** από το Ο.

Παρατηρούμε ότι για να καθορίσουμε τη θέση κάθε αυτοκινήτου πάνω στον ευθύ δρόμο πρέπει, εκτός από την απόσταση, να δηλώσουμε αν βρίσκεται δεξιά ή αριστερά του σημείου αναφοράς. Δηλαδή, πρέπει να προσδιορίσουμε και τον **προσανατολισμό** της θέσης.

Οι όροι «δεξιά» και «αριστερά» είναι σχετικοί. Δεν είναι κατάλληλοι για να καθορίσουν τον προσανατολισμό μιας ευθείας. Για αυτό ζητάμε τη βοήθεια των μαθηματικών. Στο παράδειγμα της εικόνας 1 ορίζουμε θετική (+) κάθε θέση που βρίσκεται δεξιά από το σημείο αναφοράς, ενώ αρνητική κάθε θέση που βρίσκεται αριστερά του.

Λέμε ότι το Α βρίσκεται στη θέση +4m: $x_A=+4m$, ενώ το Β στη θέση -3m: $x_B=-3m$

Εικόνα 1

[Πληκτρολογήστε κείμενο]

Όταν κινούμε ένα αντικείμενο λέμε ότι αλλάζει η θέση του. Το φυσικό μέγεθος που εκφράζει τη μεταβολή της θέσης ενός σώματος ονομάζεται **μετατόπιση**. **Η μετατόπιση υπολογίζεται αν από την τελική θέση του σώματος αφαιρέσουμε την αρχική θέση του.**

$$\Delta x = x_{\text{τελική}} - x_{\text{αρχική}}$$

Πειραματίζομαι - Μετρώ

Πώς θα προσδιορίσω τη θέση ενός σώματος που βρίσκεται πάνω σε μια ευθεία γραμμή;

Διαθέτεις ένα χάρακα 30cm. Έστω A το σημείο που αντιστοιχεί στο μηδέν του χάρακα και B το σημείο που αντιστοιχεί στην ένδειξη 20cm.

Τοποθέτησε την άκρη ενός συνδετήρα στο σημείο P του χάρακα που αντιστοιχεί στην ένδειξη 8cm. Προσδιόρισε τη θέση $x_{P,A}$ του συνδετήρα, επιλέγοντας ως σημείο αναφοράς το άκρο A και θετικό προσανατολισμό από το A προς το B :

$x_{P,A} =$ _____

Προσδιόρισε τη θέση $x_{P,B}$ του συνδετήρα, επιλέγοντας ως σημείο αναφοράς το σημείο B και θετικό προσανατολισμό από το A προς το B :

$x_{P,B} =$ _____

Είναι αρκετή η πληροφορία «Τοποθέτησε την άκρη του συνδετήρα πάνω στο χάρακα, στη θέση $x = +10\text{cm}$ ως προς το μέσο του χάρακα;» Ποια πληροφορία χρειάζεσαι ακόμα;

Πώς θα υπολογίσω τη μετατόπιση σώματος πάνω σε μια ευθεία γραμμή;

Μετατόπισε την άκρη του συνδετήρα από το σημείο P (υποδιαίρεση 8cm του χάρακα) στο σημείο Q (υποδιαίρεση 12cm του χάρακα).

Θεώρησε ως σημείο αναφοράς το A και υπολόγισε τη μετατόπιση του συνδετήρα από το P στο Q :

$\Delta x_{(A)} = x_{Q,A} - x_{P,A} =$ _____

Θεώρησε ως σημείο αναφοράς το B και υπολόγισε τη μετατόπιση του συνδετήρα από το P στο Q :

$\Delta x_{(B)} = x_{Q,B} - x_{P,B} =$ _____

Συμπεραίνω-Γενικεύω

Ποια είναι η σχέση των $\Delta x_{(A)}$ και $\Delta x_{(B)}$; Διατύπωσε μια γενική πρόταση.

Μεταβάλλεται η τιμή της θέσης ενός σώματος όταν αλλάζουμε το σημείο αναφοράς; (ΝΑΙ - ΟΧΙ)

Μεταβάλλεται η τιμή της μετατόπισης ενός σώματος όταν αλλάζουμε το σημείο αναφοράς; (ΝΑΙ - ΟΧΙ)